

**Věc C-572/21**

**Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**

**Datum doručení:**

16. září 2021

**Předkládající soud:**

Högsta domstolen (Švédsko)

**Datum předkládacího rozhodnutí:**

14. září 2021

**Navrhovatelka:**

CC

**Odpůrce:**

VO

---

C-572/21 – 1

**PROTOKOL**

[omissis]

[omissis]

14. září 2021

[omissis]

**ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ**

**Navrhovatelka:**

CC

[omissis]

**Odpůrce**

VO

[omissis]

## **PŘEDMĚT**

Péče o dítě, atd.

## **NAPADENÉ ROZHODNUTÍ**

Rozhodnutí Hovrätten över Skåne och Blekinge (odvolací soud se sídlem v Malmö, Švédsko) ze dne 11. listopadu 2020 [omissis]

Högsta domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko) poté, co vyzval účastníky řízení k předložení vyjádření k předběžné otázce, vydává toto

## **USNESENÍ**

Högsta domstolen (Nejvyšší soud) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce uvedenou v **příloze A** tohoto protokolu.

Řízení se přerušuje do doby, než Soudní dvůr vydá své rozhodnutí.

[omissis]

## **PŘÍLOHA A**

### **PROTOKOL**

[omissis]

## **ŽÁDOST O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE**

### **Skutkový stav**

- 1 CC a VO mají společného syna M., narozeného v roce 2011. CC měla M od jeho narození ve výlučné péči. M bydlel ve Švédsku do října 2019, kdy nastoupil na internátní školu v Rusku.
- 2 Dne 13. prosince 2019 podal VO proti CC žalobu. Domáhal se zejména toho, aby mu byl M svěřen do výlučné péče. Podpůrně VO požadoval, aby byl M svěřen do společné péče VO a CC a aby měl u něj jeho syn obvyklé bydliště. Tyto návrhy byly rovněž předloženy v rámci řízení o předběžném opatření.
- 3 CC s těmito návrhy nesouhlasila. Domáhala se nepřetržité výlučné péče o M a podpůrně společné péče s VO. Rovněž tyto návrhy byly předloženy v rámci řízení o předběžném opatření.
- 4 CC kromě toho navrhovala, aby tingsrätt (soud prvního stupně) zamítl žalobu VO ohledně práva péče o dítě a bydliště jako nepřipustnou. Na podporu své námitky nepřipustnosti uvedla, že M má obvyklé bydliště v Rusku a že z tohoto důvodu

nejsou švédské soudy příslušné k rozhodování o otázkách rodičovské odpovědnosti k M. Podle tvrzení CC se M přestěhoval v říjnu 2019 do Ruska. Každopádně tedy M přemístil své obvyklé bydliště do Ruska.

- 5 VO zpochybnil námitku nepřipustnosti vznesenou CC. Tvrdil, že M. má stále obvyklé bydliště ve Švédsku a že obvyklé bydliště ve Švédsku měl každopádně v okamžiku podání žaloby.

#### **Zkoumání příslušnosti ze strany tingsrätt (soud prvního stupně) a Hovrätten (odvolací soud)**

- 6 Tingsrätt (soud prvního stupně) se nejprve vyjádřil k otázce, zda má být příslušnost soudu posuzována podle nařízení Brusel II<sup>1</sup> nebo Haagské úmluvy z roku 1996<sup>2</sup>.
- 7 Tingsrätt (soud prvního stupně) konstatoval, že podle svého článku 61 má nařízení Brusel II přednost před úmluvou v případě, že dítě má obvyklé bydliště na území členského státu Evropské unie. Podle názoru tohoto soudu je třeba pro účely použití tohoto ustanovení vycházet z místa obvyklého bydliště dítěte v době podání žaloby.
- 8 Tingsrätt (soud prvního stupně) měl na tomto základě a s ohledem na skutečnost, že M. v okamžiku podání žaloby nepřemístil své obvyklé bydliště do Ruska, za to, že otázka příslušnosti musí být zkoumána podle nařízení Brusel II a že čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení přiznává švédským soudům příslušnost k rozhodnutí tohoto sporu. Námitka nepřipustnosti vznesená CC byla tedy zamítnuta.
- 9 Hovrätten (odvolací soud) potvrdil rozhodnutí tingsrätt (soud prvního stupně), že na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II jsou příslušné švédské soudy.

#### **K návrhům na vydání předběžného opatření zkoumaným tingsrätt (soud prvního stupně) a Hovrätten (odvolací soud)**

- 10 Tingsrätt (soud prvního stupně) předběžně nařídil, aby byl M svěřen do výlučné péče VO. Hovrätten (odvolací soud) toto rozhodnutí zrušil. M byl tedy svěřen do výlučné péče CC. Řízení před tingsrätt stále probíhá.

#### **Řízení u Högsta domstolen (Nejvyšší soud)**

<sup>1</sup> Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1) (dále jen „nařízení Brusel II“).

<sup>2</sup> Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, podepsaná v Haagu dne 19. října 1996.

- 11 CC navrhovala, aby Högsta domstolen povolil kasační opravný prostředek a odmítl jako nepřipustnou žalobu VO ohledně práva péče o dítě a bydliště. Podle názoru CC musí být příslušnost zkoumána podle Haagské úmluvy, takže švédské soudy nejsou příslušné k rozhodnutí ve věci. Uvádí, že se obrátila na ruský soud, který se dne 20. listopadu 2020 prohlásil za příslušný k jakékoli otázce týkající se rodičovské zodpovědnosti k M.
- 12 CC navíc požádala Högsta domstolen (Nejvyšší soud), aby předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu článku 61 nařízení Brusel II.
- 13 VO setrvává na svém stanovisku k otázce obvyklého bydliště a má za to, že je prvořadé, aby probíhající řízení týkající se práva péče o dítě bylo rychle ukončeno.
- 14 Högsta domstolen (Nejvyšší soud) se dosud nevyjádřil k přípustnosti kasačního opravného prostředku.

### **Právní předpisy**

#### *Nařízení Brusel II*

- 15 V souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II jsou soudy členského státu příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu. Podle článku 16 se za zahájení řízení u soudu obvykle považuje okamžik, kdy byl návrh na zahájení řízení podán k soudu.
- 16 Pro účely čl. 8 odst. 1 platí zásada *perpetuatio fori*. To znamená, že je-li zahájeno řízení u příslušného soudu, zachovává si tento soud svou příslušnost i v případě, že dítě v průběhu řízení přemístí své obvyklé bydliště do jiného členského státu. [omissis].
- 17 Vztah mezi nařízením Brusel II a Haagskou úmluvou je upraven jeho článkem 61. Podle tohoto ustanovení má nařízení přednost před úmluvou mimo jiné tehdy, pokud má dotyčné dítě obvyklé bydliště na území členského státu.

#### *Haagská úmluva*

- 18 Podle čl. 5 odst. 1 Haagské úmluvy jsou soudní nebo správní orgány smluvního státu obvyklého bydliště dítěte příslušné přijímat opatření na ochranu osoby nebo majetku dítěte. Podle čl. 5 odst. 2 úmluvy obecně platí, že v případě změny obvyklého bydliště dítěte do jiného smluvního státu jsou příslušné orgány státu nového obvyklého bydliště dítěte.
- 19 Na rozdíl od nařízení Brusel II se v rámci Haagské úmluvy zásada *perpetuatio fori* nepoužije. Pokud tedy dítě změní obvyklé bydliště a přestěhuje se do nového státu, který je stranou úmluvy, zaniká příslušnost prvního smluvního státu. ([omissis])

### Nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce

- 20 Tingsrätt (soud prvního stupně) i Hovrätten (odvolací soud) měly za to, že M měl v okamžiku zahájení řízení u tingsrätt obvyklé bydliště ve Švédsku, a že švédské soudy byly proto příslušné k rozhodnutí v této věci na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II. Teprve poté byla posílena vazba M na Rusko a ruský soud se prohlásil za příslušný k rozhodnutí o návrhu, který u něj byl podán.
- 21 Za těchto podmínek je rozhodující otázka, zda se v projednávané věci použije zásada *perpetuatio fori*. Okolnost, že se tato zásada použije ve vztahu k ostatním členským státům, znamená, že pro příslušnost švédských soudů je nerozhodné, že dítě změní v průběhu soudního řízení obvyklé bydliště do jiného státu Evropské unie (viz bod 16 [výše]). Sporné je, zda se čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II použije stejným způsobem, pokud během soudního řízení dítě změní obvyklé bydliště do třetí země, která je smluvní stranou Haagské úmluvy.
- 22 V této věci vyvstávají rovněž otázky výkladu článku 61 nařízení Brusel II. Jak bylo uvedeno výše, tento článek zakotvuje přednost nařízení Brusel II před Haagskou úmluvou, pokud má dítě obvyklé bydliště na území členského státu. Toto ustanovení však neupřesňuje okamžik, ze kterého je třeba vycházet při posuzování místa obvyklého bydliště dítěte (viz výše uvedené úvahy týkající se odpovídající otázky pro účely použití čl. 8 odst. 1). Z tohoto ustanovení nevyplývá ani to, zda se omezuje na vztahy mezi členskými státy nebo zda má širší působnost (viz článek 60 [nařízení Brusel II]).
- 23 Tyto otázky již byly zkoumány vnitrostátními soudy členských států. Francouzský Cour de cassation rozhodl, že francouzský soud pozbyl příslušnosti, když děti dotčené v uvedené věci změnily v průběhu soudního řízení bydliště z Francie do Švýcarska (viz rozsudek č. 557 ze dne 30. září 2020, 19–14.761, Cour de cassation, první občanskoprávní senát, FR:CCASS:2020:C100557). Podobně rozhodly německé soudy (viz například Oberlandesgericht Frankfurt am Main, 5. listopadu 2019, 8 UF 152/19, DE:OLGHE:2019:1105.8UF152.19.00; Saarländisches Oberlandesgericht ze dne 26. srpna 2015, 9 UF 59/15, DE:OLGSL:2015:0826: 9UF59.15.0A Kammergericht Berlin, 2. března 2015, 3 UF 156/14 a Oberlandesgericht Karlsruhe, 12. listopadu 2013, 5 UF 140/11).
- 24 V právní nauce jsou v této souvislosti zastávány ohledně výkladu čl. 8 odst. 1 a článku 61 rozdílné postoje. Někteří autoři mají za to, že se zásada „*perpetuatio fori*“ použije rovněž v případě změny bydliště do třetí země, která je smluvní stranou Haagské úmluvy (viz například Richard Blauwhoff a Lisette Frohn ve „Vesna Lazié“ (eds), *Regulation Brussels II bis Guide for Application*, 2018, s. 86 písm. f), jakož i Thalia Kruger a Liselot Samyn, „Brussels II bis : successes and suggested improvements“, *Journal of Private International Law*, 2016, s. 153). Jiní autoři mají naproti tomu za to, že nařízení Brusel II nemá přednost před Haagskou úmluvou, pokud dítě změní obvyklé bydliště do třetí země, která je stranou úmluvy (viz například T. M. de Boer, „What we should not expect from a recast of the Brussels II bis regulation“, *Nederlands Internationaal Privaatrecht*,

2015, s. 15 f, jakož i Ulrich Magnus a Peter Mankowski (éds) „*European Commentaries on Private International Law*“, svazek IV, Brussels II bis Regulation, 2017, článek 61 poznámka 2).

- 25 Za těchto podmínek nelze považovat za jednoznačnou nebo vyjasněnou otázku, zda si soud členského státu zachovává svou příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti, pokud je po zahájení řízení u soudu členského státu, avšak před rozhodnutím ve věci, obvyklé bydliště dítěte přemístěno do třetí země, která je smluvní stranou Haagské úmluvy.

#### **Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**

- 26 Högsta domstolen (Nejvyšší soud) žádá, aby Soudní dvůr v rámci řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce odpověděl na následující otázku.

Zachovává si soud členského státu svou příslušnost podle čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II, pokud dítě, o které se v řízení jedná, změnil v průběhu řízení své obvyklé bydliště z členského státu do třetí země, která je smluvní stranou Haagské úmluvy z roku 1996 (viz článek 61 nařízení)?

#### **Žádost o projednání věci ve zrychleném řízení**

- 27 Tato věc se týká otázek práva péče o dítě k chlapci narozenému v roce 2011 a jeho bydliště. Toto řízení bylo zahájeno v prosinci roku 2019. Je prvořadé, aby otázka příslušnosti mohla být vyřešena co nejdříve. Högsta domstolen (Nejvyšší soud) proto žádá, aby byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení (článek 105 jednacího řádu).